

Katona József

(1791-1830)

Hagyományosan legnagyobbnak tartott tragédiaírónk. Gimnáziumi, bölcséleti és jogi tanulmányait Pesten, Kecskeméten, Szegeden, majd ismét Pesten végzi. Korán megmutatkozik érdeklődése a történelem meg a színház iránt. 1812-ben színésznek áll, Békési József álnéven több ízben is föllép a budai színpadon. Viszonyatlan szerelem fűzi Déryné Széppataki Rózához, a híres színésznőhöz.

1811-ben kezdi fordítani a korban divatos színműveket, majd a némi önálló átdolgozást is jelentő magyaráítások következnek: **A borzasztó torony**, **Monostori Veronika**, **Luca széke**. Az **István, a magyarok első királya** már komolyabban örzi keze nyomát a patrióta hangokban és a felvilágosult királyideál megformálásában.

Első eredeti színpadi műve, a kétrészes **Ziska** (1813) a vallási türelmetlenség és a királyellenes felkelés kérdését állítja a középpontba. Az **Aubigny Clementia** (1813) az uralkodó és a nemzet viszonyát is vizsgálja. A **Jeruzsálem pusztulása** (1814) azzal mutat a nagy mű, a Bánk

bán felé, hogy az idegenek és a nemzet szembenállását ábrázolja egyéni sorsok tragédiáiban. Egyetlen vígjátéka, **A rózsza, avagy a tapasztalatlan légy a pókok hálójában** önéletrajzi ihletésű az ifjúkori szerelmét visszautasító Széppataki Rózára emlékeztetve.

Az Erdélyi Múzeum 1814-i pályázatára írta meg Katona József az ötfelvonásos **Bánk bánt** 1815-ben. A beérkezett tíz pályaműből Döbrentei külön-külön akart bírálatot közölni, ám csak ötről tette közzé véleményét, mert folyóirata 1818-ban megszűnt. A Bánk bán nem volt ezek között, tehát sem az első, sem a második díjra nem tartották érdemesnek. A darab eszmeiség, forma, cselekmény, jellemábrázolás szempontjából ellentétben állt az irodalmi vezérek (Kazinczy és Kölcsey) ízlésével, elveivel. A Bánk bán megelőzte korát, amelyben sem fogékonyság nem volt e mű politikai célzata, sem érzék tragikái

ereje iránt. Az író átdolgozta s 1820-ban kinyomtatatta drámáját.

Vékás Melinda

(folytatás a 3. oldalon)

H i t ü n k

Adventi gondolatok

Advent – örökzöld ágakból font koszorú, fényükkel reménykeltő gyertyák, örökzöld várakozás, a beteljesülés reménye.

Évente átéljük ezt az időszakot, de mindig más és más gondolatokkal, új reményekkel, megújult hittel. Vágyakkal teli világunkban mindig arra várunk, amiből általában a legkevesebb van, a SZERETETRE. Állandó, mindennapi gondjaink között éppen a legfontosabbról feledkezünk meg leggyakrabban: az egymás iránti tiszteletéről, szeretetről, melyből minél többet adunk, annál több marad, és nagyobb örömmel tölt el, ha adhatunk, mintha rászorulóként kapnánk belőle – kimért adagokban.

A karácsonyt, a Megváltó születésének közeledését jelzik a vasárnaponként meggyújtott újabb gyertyák, a gyarapodó fény

reménysugár. Lelkünk mélyén egyre inkább érezzük, hogy az adventi időszak a megtisztulás, a kegyelemmel való töltekezés ideje, szeretettel és lelkesedéssel átélt várakozás.

Az utóbbi években gyakorlattá és egyre inkább hagyománnyá vált az elemi osztályokban az adventi koszorú készítése. Meghatódva figyeltem azt a lelkesedést, odafigyelést, mely a koszorú készítését, gondos őrzését övezi. Ez a féltő óvás túlmutat a külsőségeken a belső gyermeki átélés felé.

Reméljük, e várakozási időszak sem múlik el nyomtalanul szívünkben, életünkben nyomot

hagy, s gyermekeinkkel együtt örülve, egymás iránti szeretetben, lelki békében tudjunk a karácsonyfa körül ünnepelni a beteljesedett reményt.

O. M.

Szemtől szemben az orvossal

Háziorvos: Dr. Székely Gyula

Az általam vezetett orvosi rendelő 3800 pácienset lát el, amelyből kétezren felül Kraszna és a hozzátartozó falvak lakosai, ezren felül pedig a környező falvakban élnek.

A páciéntúra kor szerinti összetételét illetően elmondható, hogy 87% felnőtt páciens, ezzel magyarázható a krónikus betegek magas száma – 900. Vezető helyen állnak a szív- és érrendszeri megbetegedések - 522, a krónikus tüdőbetegek száma 108, cukorbetegké 41, a gyomor- és patkóbél fekélyeseké 38.

Krasznan és a hozzátartozó falvakon a krónikus betegek száma a következőképpen oszlik meg: Kraszna 598, Márton 203, Hosszúaszó 53, Ráton 46.

Szeptember 1-ig 15 egyéven aluli gyermek szerepelt nyilvántartásunkban és 31 elhalálozás. Ezt a negatív demográfiai mérleget magyarázhatja a páciéntúra kor szerinti összetétele (a páciensek nagy része 40 éven felüli, (számbelileg 2159) 60 éven felüli pedig 1082. Természetes hát az a jelenség is, hogy a fiatal házaspárok csak 1 vagy 2 gyermeket vállalnak.

Rendelés a krasznai, valamint a mároni rendelőben történik, utóbbiban hetente egyszer, hétfő délután. Négy egészségügyi alkalmazott van, tevékenységüket a krasznai és mároni rendelőben, valamint a páciensek otthonában fejtik ki. A rendelőben a program naponta 8-13 óra között tart, hétfőn és kedden terepmunka Peceiben és Mártonban. A kórháznál ügyeletet is végzek szerdán és havonta 1-2 vasárnapon.

Szeptemberig 6915 rendelést végeztem, amelyek gyógyító és megelőző jellegűek. Megelőzők a különböző korosztályoknál végzett szűrővizsgálatok, éven aluli gyermekek és terhesek követése, tanügyi káderek vizsgálata iskolakezdetkor, különböző egységeknél szolgálatba lépő dolgozók vizsgálata stb.

Fertőző betegségek csak elszórtan jelentkeztek, tehát nem járványszerűen. Nitrát és nitrol mérgezések elkerülésére a terhesek illetve kisgyermekes családok kútjainál kútvíz vizsgálatot rendelünk el.

Tevékenységünket, mint más családorvosi rendelők esetében a biztosítóházzal kötött szerződés alapján fejtjük ki, a Közegészségügyi Intézet és az Orvosi Kamara vezetésével.

Dr. Székely Gyula

G y e r m e k e i n k

Somogyi Abigél, Márk, Dávid

Az Árpád-házi királyok

II. (Vak) Béla

II. Béla az 1108-1110 közötti időszakban született Álmos herceg és Predszláva kijevi hercegnő házasságából. Mivel Álmos herceg több alkalommal is megkísérelte megszerezni Kálmán királyi trónját, 1113-ban az uralkodó Bélát apjával együtt megvakíttatta.

Béla kezdetben a pécsváradai monostorban rejtőzött, majd II. István Tolnán helyezte el és I. Uros szerb nagygyópán lányát, Ilonát jegyezte el számára. II. István utódának Zsófia nevű nővérének fiát, Sault jelölte meg, Béla hívei azonban többségben voltak az előkelők körében. Így vélhetően kemény harc folyt a hatalomért, mely Béla javára dőlt el, s 1131. április 28-án Székesfehérvárott királlyá koronázták.

II. Béla „báb- király” volt, ugyanis helyette energikus felesége és egy mögöttük álló erős főúri csoport gyakorolt döntő befolyást a belpolitikai eseményekre.

Uralmának első jelentősebb lépése a Kálmán-párttal való leszámolás volt. Az 1131-es, Arad mellett tartott véres gyűlésen a királyné fölhatalmazására meggyilkoltak 68 Kálmán-párti világi előkelőt, akik részesei voltak Béla megvakíttatásának.

1132 nyarán Borisz, Kálmán király állítólagos fia trónkövetelőként lengyel és orosz csapatokkal betört Magyarországra és a Sajó folyóig nyomult. Béla serege azonban győzelmet aratott felettük.

II. Béla uralkodása a bel- és külpolitikában is sikereket hozott. Támogatta a magyar egyházat, bőkezű adományokat tett az egyháziak részére. Kibékült a cseh uralkodóval, a kijevi nagyfejdelemmel és az osztrákokkal. Jó viszonyban volt a német-római császárral és a pápával is. 1136-ban sikerült visszafoglalnia Dalmácia egy részét. 1137-ben meghódította Boszniát, amelyet hercegségként fiára, Lászlóra bízott. Főnhatósága alá vonta Bosznia egy különálló részét, a Ráma folyó vidékét is, és ezt követően fölvette a Ráma király címet is.

Nem egészen tízévi uralkodás után, 1141. február 13-án meghalt. Székesfehérvárott temették el.

Vékás Melinda

Katona József

(folytatás az 1. oldalról)

Első előadása Udvarhelyi Miklós jutalomjátéka Kassán 1833-ban. 1834-ben Egressy Gábor választotta jutalomjátékul Kolozsváron. 1845-ben robban ki a siker, a Bánk bán eszméi megérték, a mű most kezd a nagy nemzeti dráma fényében tündökölni. 1848. március 15-én Bajza közkívánatra változtat a műsorrenden, s a Bánk bán adatja elő. Méltó értékelését Arany indítja el, máig újabb és újabb értelmezések sorát nyitva meg. Véglegesen megjelöltetik a Bánk bán irodalmi rangja: legjobb tragédiánk. A mű elsődleges üzenete: harcba kell szállnunk az idegen zsarnokság ellen és meg kell oldanunk a jobbágykérdést. A végkicsengés „Előbb, mintsem magyar hazánk – előbb esett el méltán a királyné” előhang a reformkorhoz: a nemzeti sérelmek alkotmányos úton orvosolandók.

Katona József a színjátszás problémáinak hiteles képét rajzolja meg Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költő mesterség lábra nem tud kapni? című oknyomozó, érvelő értekezésében. Mivel darabjai nem kerülhettek színre, szülei hívására hazamegy Kecskemétre, a város főügyésze lesz. Hivatalát roppant lelkiismeretesen látja el, de a drámaíró végleg elhallgat. Szívzselhűdésben hal meg mielőtt betölti 39. életévét.

Történelem a színpadon

Katona József drámája, a Bánk bán 1213-ban játszódik Árpád-házi II. András (Endrének is ismerjük) uralkodása idején.

Ekkorra már gyűlöletté fajul az ellenségeskedés Gertrúd, a király német származású felesége s az őt körülvevő, kivételezett helyzetet élvező német (meráni) udvaroncok, valamint a mellőzött magyar főnemesség, az előkelők között.

Gertrúd nemcsak saját családtagjait (fivéreit) hívja a magyar királyságba s látja el – a királyi vagyont könnyelműen elajándékozó férje segítségével – nagy földbirtokokkal, magas, jól jövedelmező méltóságokkal, hanem minden német jövevényt. A magyar főemberek csak másodrangú szerepet töltenek be saját hazájukban.

Az elégedetlenség országos méretűvé nő, s a királyné környezetében élő magas tisztségű magyar urak, udvarispánok, akik közelről látják a magyar javak vérlázítóan könnyelmű eltékozlását, összeesküvést szőnek a királyné meggyilkolására. Az összeesküvők vezetői Péter ispán, Bánk bán és Bánk veje, Simon.

A gyilkos merényletre 1213. szeptember 28-án kerül sor, amikor András király éppen egyik halicsi hadjáratán van, Gertrúd pedig udvarával, öccsével Bertold kalocsai érsekkel és annak számtalan papjával, VI. Lipót herceggel és sok más német előkelővel a pilicsi erdők mellett vadászaton időznek. Bánk nem vesz részt a gyilkosságban, a királynét Péter és Simon szúrják le sátrában. Bertold és Lipót sértetlenül megmenekül. A visszatérő király feleségét Péterben bosszulja meg, karóba húztatja. Bánknak megkegyelmez, őt majd András fia, IV. Béla bünteti meg.

András nem sokáig bánkodik felesége elvesztésén, rövidesen újránősül, majd ennek halála után egy harmadik feleséget is vesz.

Későbbi forrásokban felröppent a gyanú, hogy Gertrúd kerítőként szerezte meg öccse, Bertold (a színműben Ottó) érsek számára Bánk feleségét (a színműben Melinda). Ennek azonban aligha van valóságalapja. Bánk felesége ekkor már élemedett korú matróna, Bertold 30-as évei elején van. A Melinda-Ottó vonal tehát nem történelmi tény.

Mondák, legendák, krónikák Az Arad melletti országgyűlés

II. Béla, vagy ahogy jobban ismerjük, Vak Béla ült Magyarország trónján.

Bélát apjával, Álmos herceggel együtt vakítottatta meg az apa testvérbátyja, Könyves Kálmán király, hogy alkalmatlanná tegye mindkettőjüket a hatalom utódlására, a hatalomért, amiért Álmos szinte egész életében cselet szőtt, harcot vívott testvérbátyja ellen. Béla egészen kisgyerek volt, amikor apja határtalan hatalomvágya miatt neki is fizetnie kellett.

Négy szép fia volt a világtalan Béla királynak, s energikus, határozott, tettekre kész felesége, Ilona királyné „a király szemefénye”; azt is mondhatjuk, hogy inkább ő tartotta kezében a kormánypalcát, mint királyi ura.

1131-ben Ilona királyné elérkezettnek látta az időt a bosszúállásra. Férje és a pártjukon álló főurak tudtával és beleegyezésével országgyűlést hívott össze Arad mellé.

Nagy tömeg gyűlt össze a kijelölt napra. A zúgó, morajló sokaság elcsendesedett, amikor a király elfoglalta trónját, majd fiai kíséretében a királyné is megjelent, s leült a király mellé. Aztán a gyűlés felé fordulva a királyné megtörte a csendet.

– Összes híveink, nemesek, idősek és fiatalok, gazdagok és szegények, hallgassatok meg! Minthogy Isten közületek mindenkinek megadta a szemevilágát, hallani kívánom, miért fosztottátok meg urunkat, a királyt szemevilágától? Kinek a tanácsára történt? Fedjétek ezt fel nekem, és e helyen álljatok bosszút, s miértünk végezzetek velük!

Irgalmatlan mézsárlást vittek véghez a felszólításra az uralkodó család előre felkészített hűséges emberei azok között, akiket vádolni, elmarasztalni lehetett.

Hatvannyolc főembert kaszaboltak le kegyetlenül, s fosztották meg családjaikat minden vagyonuktól, szétosztva azt a székesegyházak között.

Ilona királyné bosszút állt – bűnösökön és ártatlanokon.

Eperjes

Egy felső-magyarországi látogatásakor Vak Béla király kísérete elvesztette az utat egy rengeteg erdőben. Keresték, kutatták a kivezető ösvényt, de nem találták. A király erősen megszomjazott, vizet kért. Futottak ahányan annyifelé, most már vizet keresni.

A világtalan király leült egy kidőlt fa törzsére, várta az enyhet adó italt. Ahogy ott ült, finom, friss eperillatot érzett. Tapogatózó keze megtalálta az illatozó gyümölcsöt mindenütt maga körül.

Elverte szomját az eperrel, s mire a kíséret féleredménnyel visszatért – mert vizet nem, de a kivezető utat megtalálták – a király elégedetten adta ki a parancsot: itt, ezen a helyen várat építsenek, a neve Eperjes legyen.

Így született meg Eperjes város, s hogy miért pont itt, azt tudják a mai eperjesi öregek is.

Takács Felícia

Szobanövényeink

Buzogányvirág (Dieffenbachia)

A szép és mutatós buzogányvirág krémszínű, fehér vagy halványsárga színezetű, néha pöttyös vagy foltos, különféle alakú, ovális vagy akár lándzsa formájú levelekkel büszkélkedő kedvelt szobanövény. Bármelyik növényt választjuk is, sohase feledjük, hogy levelei és nedve mérgezőek. Ahogy a növény öregszik, az alsó levelek lehullanak, de a szár csúcsán új levelek fejlődnek ki, így a növény fára emlékeztető külsőt ölt.

A buzogányvirág télen legalább 16 C⁰-ot igényel. A legjobb nappali hőmérséklet 21 C⁰ körül van. A huzat és az alacsony hőmérséklet a legegészségesebb példányokat is legyűri, a levelek lehullanak, a növény elpusztul.

Bár a nyár végétől késő tavaszig a buzogányvirág sok fényt igényel, óvjuk a közvetlen nyári napsütéstől.

Két öntözés között hagyjuk a talajt kiszáradni, majd bőségesen öntözzük meg a növényt. Nyáron több vizet igényel, mint télen. A magas páratartalom fontos szempont, mert ha túl alacsony, a levelek megbarnulnak és lehullhatnak. A leveleket időnként permetezzük szobahőmérsékletű vízzel.

A cserepét kinőtt növényt bármikor átültethetjük jó vízlevezető virágföldbe. Ha minden levele lehullik, vágjuk vissza a növény szárát 10-15 cm-re. A szár hamarosan új hajtásokat hoz. A szár levágott felső részét felhasználhatjuk szaporításra is.

A takácsatkákat elriassza a magas páratartalom. Ha a kártevők mégis felbukkannak a levelek fonákján, próbáljunk meg rovarölő szerrel védekezni ellenük. Ha a fertőzés nagyon elterjedt, előfordulhat, hogy a rovarölő szerek sem segítenek. A pajzstetvek a levelek fonákján fedezhetők fel apró, barna lemezkek formájában. Denaturált szeszbe mártott vattával távolítsuk el őket a levelekről.

Jellemzői: érzékeny, viszonylag lassan nő, kifejlett magassága 1,5-2 méter, nagy figyelmet igényel.

Major Erzsébet

Aranylakodalom

A lakodalom, az egy életre kötött eskü mindig feledhetetlen, maradandó élményeket magában hordozó esemény a maga reménytel, vidám hangulatával.

Ötven év együttlét, emberöltőnyi házaselet sokkal több, mint az egyszerű hétköznapi megélése. Egy eskü mindennapi újraélése, egymás iránti szeretet és türelem ébrentartása a közös jövő hitében.

Dimény János és **Dimény Zsuzsanna** ezelőtt 50 évvel, 1951. november 20-án esküdtek egymásnak örök hűséget, melyet a kerek évfordulón, aranylakodalomuk alkalmával Zsuzsanna, János és Klára gyermekeikkel, 5 unokájukkal és 2 dédunokájukkal az alkalomhoz illő meghitt hangulatban ünnepeltek meg.

A család jókívánságaihoz csatlakozva kívánunk a Kraszna újság szerkesztősége nevében további erőt, egészséget házaseletük békés, szeretetteljes folytatásához.

Támfal a Kandión

Az előző évek esőzései több helyen földcsuszamlást okoztak, többek között a Kandióról kivezető kanyarban is. Az egyre inkább veszélyessé váló földcsuszamlás hosszú ideig tartotta nyugtalanságban az érintett háztulajdonosokat és az utca lakóit. A szakszerűen felépített támfal reméljük gátat vet a további földcsuszamlásnak és az állandó félelemnek.

Az utca lakói nevében szeretnénk megköszönni Pop Imre polgármesternek és Torma Sándor alpolgármesternek ígéretük időbeni beváltását, mellyel ismét igazolták odafigyelésüket a közösségi gondok megoldására. Külön köszönet illeti a kivitelezést végző mestereket és munkásokat, akik legjobb tudásukat és szakértelmüket nyújtották a támfal felépítésében.

Köszönettel,

a Kandia lakói

Kérdezz! Felelünk

Sajnos egyre több elégedetlenség övezi a fogyatékosok rendezetlen helyzetét. A törvények ellentmondásosak, és felelőtlen alkalmazásuk leginkább azokat sújtja, akik legjobban rászorulnak a felelősségteljes odafigyelésre. Több érintett személy fordult a szerkesztőséghez információért, közbenjárásért. Az alábbiakban Chirilă Valeria könyvelő válaszát közöljük a felvetett kérdésekre, melyek a törvény által előírt összegek folyósításával, illetve a folyósítás elmaradásával kapcsolatosak.

Igaz, hogy a költségvetésben 850 milliós összeget osztottak le a község fogyatékosainak támogatására, az ápoló személyzet fizetésének fedezésére, de ez az összeg a szükségletnek csupán a 60%-át jelenti. A hiányzó 40%-ot az állam a helyi önkormányzatra szeretne volna átruházni annak ellenére, hogy az adók nagy része a központi alapba

kerül. Egy másik lehetőség a költségvetés kiegészítése lett volna, ha lenne elegendő pénz.

A tervezett 850 millióból november 16-ig 650 milliónyi pénzt utaltak ki, amiből a júniusi járulékot, valamint a júliusi előleget sikerült fedezni. A hivatal azért választotta a könyvelésnek ezt a visszamenőleges formáját, hogy az ápoló személyzetnek ne szűnjön meg a munkaviszonya, ne veszítse el a ledolgozott időszakot a munkaévekből.

A 41 érintett személyre levetített havi költség júniusra: 70.113.228 lej bruttóösszeg fizetés, amihez hozzájön 23,33% társadalombiztosítás (CAS), 7% egészségügyi biztosítás, 5% munkanélküli hozzájárulás – összesen 35,33%. A felsorolt többletköltséggel a végleges pénzüsszeg 94.884.231 lej. A 12 hónapra szükséges pénzüsszeg pedig 1.138.610.000 lej. A hiányzó pénzüsszegről egyelőre lehetetlen megnyugtató módon nyilatkozni.

Szerkesztőség

ifi oldal

PADIF 2001

Idén harmadik alkalommal rendezték meg Szilágycsehben a Partiumi Diákszínjátszó Fesztivált. Bodea György tanár úr és a közreműködők ismét bebizonyították, hogy a jó szervezés, az összetartás, a lelkes munka lehet a siker titka. Október 27-én került sor a színjátszó csoportok bemutatóira.

11 csapat nevezett be a fesztiválra, sajnos a nagykárolyiak visszaléptek és a zsámbékiak sem érkeztek meg. Így is öröm volt tapasztalni, hogy Szilágymegyeben tíz színjátszó csoport működik. Désháza három csapattal is kirukkolt. Lám-lám, diákjaink szeretik a színjátszást és a közösséget.

A szakmai kiértékelést a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának tagjai biztosították. A zsűri elnöke Kulcsár Edit dramaturg, tagjai Méhes Kati színművész, Nagy Ágota rendező. Az iskolákat Nagy Gyula, a szatmárnémeti Kőlcsey Ferenc Főgimnázium magyar nyelv és irodalom tanára és Varga D. István iskolaigazgató, a Tövishát Kulturális Társaság elnöke képviselték.

Minden csapat 20-25 perces műsorral jelentkezett. Műfajban nagyon változatos előadások kerültek bemutatásra: népmese feldolgozások, hagyományörző színpadi játék, bohózat, abszurd játék, paródia.

A Tinikomédiások új próbálkozással rukkoltak elő. Gherman Cristina „A csodalóty” című abszurd játékát mutatták be. Lényege: mi lesz veled, tudomány?

Sok izgalommal, megfeszített munkával készültünk a fesztiválra. Mivel tavaly már ott lehettünk, kötelességünknek éreztük, hogy bizonyítsuk be, tanultunk azóta, és fogékonyak vagyunk az újra.

Az együttléti csodálatos volt, a közönség lelkes, diákjaink igazán „szorítottak” egymásnak, őszintén elismerték egymás sikerét. Már csak ez is megérte ott lenni.

Ami viszont a legfontosabb, a zsűri különdíjjal jutalmazta Gherman Cristinát szerzői tevékenységéért és a színpadi játékáért. **Ez a díj a csapatnak is szól!** Ezt az eredményt csak együtt érthettük el. Mint csapatirányító, nagyon boldog vagyok és remélem, az ODIFON is jól szerepelnek majd.

Köszönettel tartozunk az iskola vezetőségének a támogatásért, Tódor Gábor igazgató úrnak, hogy mindig velünk van és mindenben segít, Vízaknai Sándornak a szállításért, a szülőknél a megértésért.

Mindenkinek további sikereket és jó egészséget kívánok!

Ozsváth Ilona

Moldován Lajos Emlékverseny

Immár hagyományossá vált a Moldován Lajos emlékére rendezett matematikaverseny, melynek idén is a Református Kollégium adott otthont. Az eddigi hagyománytól eltérően ebben az évben a zilahi diákok mellett vidéki iskolák tanulói is meghívást kaptak a népszerű versenyre. A versenyen résztvevő 272 diákból 192 általános iskolás volt, akik között Krasznát öt tanuló képviselte: Boér Miklós VI. C, Katona Júlia VI. C, Veres Júlia VI. B, Pap Attila és Pap Tamás VIII. C. tanulók.

Tanulóink közül legeredményesebb Pap Tamás volt, aki november 18-án a Sylvania Főgimnázium dísztermében vehette át a III. díjjal járó pénz- és könyvjutalmat, és a legjobb vidéki versenyzőnek járó dicséretet.

Remélem, az elért eredmény még kitartóbb és eredményesebb munkára készíti a résztvevőket, díjazottakat és társaikat. Külön öröm számunkra, hogy élhettünk a részvétel lehetőségével, és együtt lehettem azokkal a lelkes kollégákkal, akikkel megbeszélhettük egymás gondjait, nehézségeit.

Oláh Miklós matematikatanár

Szigyártó Tímea 6 éves

Az én családom

Gólyabál 2001

A hagyományokhoz híven idén is megrendezték iskolánkban a XI. A, B és a III. éves szakiskolások diákok a gólyabált, a IX-esek avató bálját. Sok izgalom, lázas készülődés előzte meg a diákélet eme fontos eseményét.

November 9-én, pénteken este a kultúrotthonban ünnepelték a tanárok, diákok és a vendégek a gólyákat, az ő tiszteletükre és szórakoztatásukra szült a zene és készült a vidám műsor, melynek során bemutathatták ügyességüket, helytállásukat.

Mindenki izgatottan várta a gólyák bevonulását és a verseny kezdetét. A román tagozatról 7 pár állt a ringbe, a magyart 8 pár képviselte. A párok alkalomhoz illően, ünnepélyesen, elegánsan jelentek meg. Versenyezniük kellett a Miss és Mister címért. Mindkét tagozaton érdekes próbák elé állították a gólyákat, ők pedig szívvel-lélekkel vettek részt a jó cél érdekében.

A legmulatságosabb próbák a fiúk sminkelése volt, amit a lányoknak kellett végezniük, valamint a gesztenye gurítás térden csúszva, orral. Végül sikerült minden próbát sikeresen teljesíteniük, ezután már csak a zsűrinek volt dolga, és nem is kevés. A román tagozatról Cadar Emilia tanárnő, a magyarról Birta Tamás tanár úr elnökségével, lázas számolás után megszülettek az eredmények.

A román tagozat nyertesei, a Miss és Mister cím tulajdonosai: Rus Ioana és Sur Felician.

A magyar tagozat összes versenyzőjét díjazták, senki sem távozott vesztesként.

Az est fénypontjának, a Miss és Mister Gólya választásának győztesei Vincze Melinda és Dénes Attila. A Miss első udvarhölgye és a Mister legjobb barátja Bartha Ibolya és Fórizs György, a Miss második udvarhölgye és a Mister tanácsosa Farkas Éva és Német Sándor.

Sor került még a legaranyosabb pár kiválasztására, a címet Sólyom Klára és Seres Sándor nyerte el, az egymáshoz legjobban találó pár Dimény Csilla és Kui László, a legtöbbet mosolygó pár Hajas Erzsébet és Péter Gyula, a legjobban izguló pár Vincze Tünde és Domokos Róbert, végül a legtávolságtartóbb pár Sólyom Irma és Szeredai Szabolcs.

A versenyzők számára a díjakat a Dimény Családi Vállalkozás, a Király Családi Vállalkozás, Bányik Csaba, Bányik Béla, az Anna üzlet, a Tomi üzlet, a Pan-Emy, a Snack-bár cukrászda és a Vincze Családi Vállalkozás ajánlotta fel. Ezúton szeretnénk megköszönni támogatásukat, valamint Cadar Emilia, Ozsváth Ilona, Birta Tamás és Dimény István tanároknak áldozatos munkáját.

Sólyom Csilla és Vincze Zoltán

ifj. Nagyajtai Cserey Farkas és az Erdélyi Múzeum II.

1813. január 25-én Döbrentei Gábornak Krasznára, Cserey Farkashoz írt levele így hangzik:

„Igaz érdemű Barátom!

Le nem írható gyönyörűségű érzés lepte el egész szívemet..., hogy az Erdélyi Múzeum útban indult, az igaz Egek segítség az Urat és... vegyék hatalmas védelmekbe az ostromló, csoportos, aljas incselkedések ellen.”

Ezt azért írta Döbrentei Csereynek, mert a nemesek közt többen voltak, akik az Erdélyi Múzeum Kolozsváron való létesítését ellenezték, mondván, ennek hasznát csak a kolozsváriak vennék. Ezért írja továbbá, hogy „Levelezésünknek titokban kell maradni és némely ágait csupán mi ketten tudjuk... Bátran, de okos vigyázattal kell ezen úton haladni.”

1813. június 15-én Döbrentei mély tiszteletét fejezi ki Cserey iránt, mikor ezt írja: „Erdélyre nézve több szép, szabad Elemet nem tudok a Főrenden, hanem gr. Bethlen Eleket és Mayor Csereyt, a Szegény Legények között Döbrenteit.”

1814. május 25-én Cserey válaszelevelében így ír:

„Érdemes Barátom!

Érezni inkább – mint kifejezni lehet azon örömet és háládatos Érzést, mely szívembe éledett az Úrnak azon Barátsága által – melj szerint nyomós fáradozásának nagy becsű gyümölcsét az Erdélyi Múzeum első kötetét szépen megküldeni nem sajnálta... Áldassék a Magyarok Nagy Istenének Neve – a ki ezen nemzetünk közjávára intézett igyekezetnek kezdetét meg Engedte és Nyújtsa Kegyelmet annak folytatására...”

Néhány héttel később újra örömmel értesítette Döbrenteit, hogy a Múzeum hatása alatt a felesége vállalkozott előfizetők gyűjtésére.

Aranka György halála után az Erdélyi Múzeum évi fennállása után megbukni készült. Ezt bizonyítja Csereynek 1818. december 22-én kelt levele, melyben elmondja, hogy jövődölése igaznak bizonyult. Hiába dolgozott érdemben a lelkes kancellár, Gr. Teleki Sámuel, hiába biztatta Bánffy György gubernátor, hiába sürgette újjólag Teleki Pál, újratemeteni nem lehetett, mert itthon a szászok tüntettek ellene, Bécsben titkos kezek dolgoztak rontásán, s az udvar sem akarta.

1818. december 22-én Cserey Farkas így ír Döbrenteinek: „Egészen újra élődött szívem, hogy a Kazinczy leveléből látom, hogy Múzeumodat felújítani akarod – az Isten áldjon meg érette... és hogy ezen szent czélnak előmozdítására van-é nekem módom valamit tehetni – a tevére készen kapsz minden időben.”

A XIX. század azt igazolta, hogy a nemzetnek fennmaradása műveltségétől függ, és a közműveltség a legnagyobb biztosítéka nemcsak a szabadságnak, hanem az alkotmányosságnak is. Az Erdélyi Múzeum Egyesület megalapítása s a Múzeum megalkotása általa a hazafiak törekvéseinek és érzelmeinek harmonikus együttműködésével történhetett, s az életet jelentő művelődési eszme kiható erejének megnyilvánulása lett, s a nemzet önértetét táplálta.

Az intézmény hatását semmi sem mutatja jobban, mint az 1942-ben kiadott Emlékkönyv, melyet az Erdélyi Múzeum Egyesület választmánya megbízásából Erdélyi Pál főtítkárszerkesztett. Ez az emlékkönyv azonban többnyire azon személyek nevét említi, akik az EME megalakulása után valamelyik szakaszban tevékenykedtek, kevésbé vagy egyáltalán azoknak a neveit, akik az Erdélyi Múzeum megalakulásán tevékenykedtek, anyagi és erkölcsi áldozatokat is hoztak, mint Cserey Farkas is, aki a Múzeum érdekében Döbrentei érdemeinek elismerésére még emlékérmét is veretett.

Nagy Károly

Egyik szemünk sír...

2001 októberében utolsó útjára kísértük:

Nyeste Dávidot, (1372) meghalt okt. 5-én, élt 94 évet
Vincze Miklóst, (526) meghalt okt. 12-én, élt 76 évet
Nyeste Zsigmondot, (1523) meghalt okt. 18-án, élt 78 évet
Bana Dánielt, (1042) meghalt okt. 18-án, élt 3 hónapot
Sólyom Sándort, (193) meghalt okt. 23-án, élt 78 évet
Pap Máté, (1342), meghalt okt. 30-án, élt 4 hónapot
Szigyártó János, (1200) meghalt okt. 31-én, élt 70 évet
Sólyom Sándor, (95) meghalt okt. 31-én, élt 52 évet

Pihenésük legyen csendes.

Ezüton nyilvánítjuk őszinte részvétünket a gyászoló családoknak.

...a másik nevet

2001 októberében születtek:

Juhász Ioan Remus és Anikó fia, Péter, okt. 10-én
Pap Miklós és Ilona lánya, Sarolta, okt. 20-án
Haraklányi Mihály és Beáta fia, Norbert, okt. 23-án
Szigyártó Miklós és Erzsébet lánya, Melánia Erzsébet, okt. 23-án
Mure^oan Mihai Horea és Erzsébet fia, Mihai Raul, okt. 29-én
Kovács Attila és Erzsébet fia, András, okt. 30-án

Boldog, hosszú életet kívánunk az újszülötteknek, szüleiknek pedig erőt, egészséget a nevelésükhöz!

2001 októberében esküdtek örök hűséget egymásnak:

Valki Sándor és Dénes Katalin Ibolya okt. 12-én
Bekő Bálint Gyula és Vincze Ibolya okt. 12-én
Szűcs Miklós és Sólyom Piroska okt. 19-én
Szigyártó Miklós és Boros Anikó okt. 20-án

Hosszú, boldog házasságot kívánunk!

Hibaigazítás

Októberi számunkban hibásan írtuk a szeptember 29-én született Áron nevű újszülött családnevét. Helyesen: **Nagy Árpád és Klára fia, Áron.** Az elírásért elnézésüket kérjük.

Köszöntő

Lakatos Gyulának sok boldog születésnapot kíván felesége Sára, valamint leányai Ildikó és Izabella Júlia.

Megemlékezés

Öt hosszú éve, hogy a halál elválasztott,
De a mi szívünkben élni fogsz.

Emberi ész s erő ebben tehetetlen

Isten így akarta – így kell, hogy legyen.

Halálának 5. évfordulóján mély fájdalommal emlékezünk

Katona Miklósrá.

Bánatos felesége és családja

Telnek az évek, telnek a napok,
hiányzik valaki, örökre itthagytott.

Az élet csendesen megy tovább,

de fájó emléke elkísér egy életen át.

Isten akaratába belenyugodva, de soha el nem múló fájdalommal emlékezünk a 30 éve, 1971. november 17-én elhunyt drága jó férjre és édesapára, **Kocsis Miklósrá.**

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes.

A család

Mély fájdalommal emlékezünk a december 16-án egy éve elhunyt **Vizaknai Árpádra.**

Felesége, két fia, menyei, négy unokája, édesanyja és anyósa

Köszönjük, Lenzerheide!

November végén a svájci testvérváros, Lenzerheide „Arbeitsgruppe Rumanienhilfe” segélyszervezetének jóvoltából, Erwin Vogel, Kraszna díszpolgárának közreműködésével, a polgármesteri hivatal, illetve a tanácsosok szervezésében és kivitelezésében 200 idős személy, többgyermekes család és más rászorult segélycsomagban részesült. A csomagok mindenike 280.000 lej értékű élelmet tartalmazott a következő összetételben: 3 liter étolaj, 3 kg liszt, 3 kg rizs, 2 kg cukor, 2 doboz margarin, 2 csomag csőtészta (makaróni), 2 db csokoládé, 1 csomag cukorka. A Svájcól kapott segély összértéke 3000 svájci frank, ami 56.000.000 lejnek felel meg.

Ez alkalommal szeretnénk hálás köszönetünket kifejezni mindenek előtt Lenzerheide testvérváros lakosainak, Erwin Vogel Kraszna díszpolgárának, és nem utolsósorban köszönjük mindazoknak, akik valamilyen formában segítettek a segélycsomagok összeállításában és átadásában.

Szőnyi Lajos tanácsos

Célkeresztben:

a Bokréta

Darabont Béni nem az egyetlen, aki megállított, s arra kért, ne hagyjuk hervadozni a Bokkrétát.

Igaza van. A tíz évvel ezelőtti hagyományörző együttes 30-as létszáma mára annyira lecsökkent, hogy csak ügyel-bajjal tudunk nyolc párt kiállítani, hattal, de már négyel is léptek fel, legutóbb Szilágycsehben – megérdemelt sikerrel, csak nagyon kevesen.

Sokat veszítünk azzal, hogy a mostani ifjúság soraiban nehéz néptáncot, népművészetet értékelő és kedvelő fiatalokat találni, s olyan együttesvezetőket, akik felvállalnák a csoport irányítását, pártfogását, tanítását. Hol vannak a lelkes, fiatal káderek?

A még meglévő tevékeny tagok megérdemelnék, hogy oktatókra, mecénásra találjanak, értékes, jó mozgású, lelkes táncosok, akik szeretik, amit csinálnak. Tőlük függ, hogy a művelődési otthon új igazgatójának (csak már látnánk a posztján) segítenek-e abban, hogy talpra állítsa az együttest, megkeresse a lehetőségeket az együttes éltetésére, ha ez egyáltalán élni akar.

Tőlük függ: kinyílik, s virágozni fog-e még a Bokréta sokunk öröme.

Takács Felícia

Meghívó

Hagyományainkhoz híven ez év december 29-én ismét megrendezzük a „**III. Krasznai Férfiak Napját**”.

Ez alkalommal ismét meghívunk minden érdekelteket a IV. BORKÓSTOLÓ-ra és az ezzel egybekötött BORVERSENY-re.

Benevezés a rendezvény napján 17-19 óra között a polgármesteri hivatal gyűléstermében a megszokott feltételek között. A rendezvényen szívesen meghallgatunk borról szóló verseket, nótákat vagy ezzel kapcsolatos történeteket.

A szervező bizottság

Főzősarok

„Éhes embernek kenyéren jár az esze.”
(közmondás)

Rakott burgonya gazdagon

Héjában megfőzünk 1 kg burgonyát, és keményre főzünk 3-4 tojást. A meghámozott burgonyát vékony karikákra vágjuk s a tojást is.

Két nyers tojás sárgáját 2 deci tejföllel összehabarjuk, sót, borsot, 5 dkg olvasztott, de nem meleg vaját adunk hozzá és a nyers tojások habbá vert fehérjét. Tűzálló tálba először kevés mártást teszünk, majd a burgonya 1/3-át elterítjük a tál alján, rá a tojás felét, sonkát vagy kolbászt karikázunk fölé, és meglocsoljuk a mártás újabb 1/3-ával. Újra burgonya, tojás, kolbász vagy sonkadarabok, mártás, végül burgonyával befedjük, és ráöntjük a maradék mártást. Sütőben pirosra sütjük.

Szalonnával sült burgonya

Nyersen megtisztítunk 1 kg kisebb szemű burgonyát, hosszában kettévágjuk, és a félburgonyák közepét kissé kimélyítjük. Tepsibe rakjuk, és a mélyedésekbe meg a burgonyák közé vékony szalonnacsíkokat rakunk. A sütőben pirosra sütjük. Sózni nem kell, a szalonnától eléggé sós lesz. Savanyúsággal tálaljuk.

Barátfüle

1/2 kiló lisztből 2-3 tojással, csipetnyi sóval, kis vízzel nem túl kemény tésztát gyúrunk. Két vékony lapban kinyújtjuk, az egyik lapra 3 cm távolságra egymástól kis halmokat rakunk 25 deka juhtúróból. Ráterítjük a másik lapot, a csomók közt összenyomkodjuk. Derelyevágóval kockákra vágjuk, sós vízben kifőzzük. Leszűrés után forró vajba forgatjuk és tejföllel leöntve tálaljuk.

Jó étvágyat kíván:

Takács Felícia

Adók és illetékek

A november 15-i összegező kimutatás szerint az adók és illetékek befizetésének helyzete a következő:

	Terv. (ezer)	Fizetve (ezer)	%
- fizikai személyek épületadója	367.606	283.618	77
- fizikai személyek szállítási eszközei	144.940	115.911	80
- fizikai személyek földadója	58.267	43.673	75
- állami terület bérleti díja	3.199	2.027	63
- jogi személyek épületadója	49.358	40.890	83
- jogi személyek területadója	1.131	1.131	100
- jogi személyek szállító eszközök	21.594	13.320	62
- más bevételek	14.925	12.277	82
- büntetések	38.724	11.070	29
- más bevételek		188.938	

A fenti felsorolásban nem szerepelnek az éjjeliőrök fizetésére és a szeméthyordásra befizetett összegek. Mivel legtöbb fizetési elmaradás e két fejezetben tapasztalható, ezért a végleges kimutatás a fentihez viszonyítva alacsonyabb értékű. Községi szinten 2797 gazdaság (család) közül 1839, azaz 66% tett eleget fizetési kötelezettségeinek. Ebből Kraszna helyzete a legjobb, 1880 családból 1303 (70%) tisztázta tartozását, Rátonban 198-ból 120 (61%), Hosszúaszó 216 családjából 132 (61%). Az örök sereghajtó Márton, ott 503 családból 284-en (56%) fizették ki az adókat.

Marosi Irma

Tanácsi beszámoló

Az október 6-án megtartott tanácsülés napirendi pontjai:

1. A piacok működésének kiértékelése
2. A népszámlálás költségeire kiutalt pénzüsszeg jóváhagyása

3. A helyi adók és illetékek módosítása

A piac és vásár működéséről Chirilă Valeria könyvelőnő számolt be. A beszámoló szerint a 2001-es évi piaci költségvetés 70%-kal nagyobb, mint az előző évi, amiből 43% oka az infláció, 27% pedig a remélt növekedés. A III. negyedév végéig a bevétel 351 millió, ebből 93 millió az előző évi bevételből maradt meg, 258 millió pedig idei bevétel. A 351 millió az évi összeg 94%-a, a három negyedév tervének 154%-a. A bevételből az alkalmazottak fizetésére és különböző munkálatokra költöttek:

- a Căprariu család telke mellett kialakított útra és kerítésre: 16 millió lejt

- útelzáró sorompók készítésére 1,8 millió lejt
- két víztartályra és csapokra a piacon 7,2 millió lejt
- egy asztalsor üvegszállal történő lefedésére 16 millió lejt
- két cégtáblára és szennyvízvezetési munkálatokra 2 millió lejt
- a vásártér útkövezési munkálataira 26,5 millió lejt
- sorompók telepítésére (3 db) 2,4 millió lejt
- a piac épületének javítására 4,5 millió lejt

A következő időszak feladatai

- a kereskedők részére alkalmas hely kialakítása
- egy piaci asztalsor befedése stb.

A piaccal és vásárral kapcsolatos kérdések többsége a mérlegházzal, vízellátással és a parkolással kapcsolatban merültek fel. A válaszból kiderült, hogy a vásár idején működő mérleg (hídmáza) használati bérét beleszámították a belépő árába, nem kell érte külön fizetni.

Jelenleg két kút üzemel, a harmadikat a butikosoknak fogják üzembe helyezni.

Egyelőre nem használják a termékpiacon vezető bejárati utat, így elég sok gondot okoz még mindig a szekerek parkolása.

Pop Imre polgármester és Chirilă Petru piacfelelős az ellenőrzések eredményeire hívták fel a figyelmet. Minden kistermelőnek kötelezően ki kell váltania a termelői igazolványt, ha a piac területén árul. Mivel az ital nem tartozik a kistermelők engedélyezett termékei közé, csak italmérségi engedéllyel rendelkezők használhatják. **A büntetések 5 milliónál kezdődnek!**

A második napirendi pont szerint a tanácsosok jóváhagyták a 2002 márciusában szervezendő népszámlálásra kiutalt 12 milliós összeget.

Az adók és illetékek növelésében a pénzügyi és gazdasági bizottság javaslatával egyetértve a tanács úgy döntött, hogy a november 1-ig esedékes változtatásokban a házadót nem növelik, mivel ez elég nagyszámú lakost érintene, közöttük sok kisjövedelműt. A tanács határozata értelmében a gépek, kocsik adója 30%-kal növekedett. A következő tanácsülésen viszont mindennemű adó és illeték növekedik az infláció függvényében.

A polgármester indítványára a tanács jóváhagyta a hivatal személyzetének kiegészítését egy **mezőgazdasági tanácsadói**, egy **pályázatszervezői** és egy **adóbegyűjtő pénztárosi** állással. A meghirdetésre kerülő állásokat a jövő év januárjától lehet majd betölteni.

Napirendre került az ingázó pedagógusok szállítási költségének és az élelmiszerjegyek kérdése is. A törvény által előírt juttatásokat eddig még nem kapták meg a jogosan kérelmező kollégák. Szakszervezeti felelősként felhívtam a figyelmet a törvénytelenségek következményeire: a kezdő tanítók és tanárok megélhetését fenyegeti, ha a 2 millió lej alatti fizetésből 600 ezret ingázásra költenek vagy lakást bérelnek. E kérdés mielőbbi megoldása nemcsak az érintett pedagógusok ügye, de sokkal inkább a közösségé, melynek gyerekeit oktatják és nevelik. Hasonló a helyzet az élelmiszerjegyekkel is.

Chirilă Valeria könyvelőnő válaszában a jelenlegi pénzüházzal magyarázta a kialakult helyzetet: folyó évtől az iskola anyagi és személyi költségei a központi költségvetésből a helyi tanács hatáskörébe kerültek. Jelenleg viszont 700 millió hiányzik a szükséges költségek fedezésére elegendő összegből. A következő évi költségvetés tervezésekor a fenti költségeket is fel kell tüntetni, hogy esély legyen a kifizetésükre.

A gyűlés hátralevő részében ismét az iskola és a tanács közötti átadási protokoll körül folyt a parttalan és többnyire személyeskedő, érthetetlen vita, amely a jelek szerint a törvényszék közbenjárására kerül majd végleges mederbe.

Oláh Miklós

Apró-cseprő

Eladó a Szakadásban új borospince (a földszinten 3 helyiség és 2 padlásszoba terasszal), 13 ár szőlő és 11 ár gyümölcsös. Irányár 50 millió lejt.

- a Nyíresen 57 ár szántó - 6 millió lejt.

Érdeklődni lehet Cseke Miklósnál (fotós), Kraszna 580 sz. és a 636250-es telefonon.

A.F. BAFI

Személyszállítást vállalunk naponta Zilah - Budapest - Zilah útvonalon. Ár 2500 Ft/fő, oda-vissza 4000 Ft/fő. Érdeklődni lehet a 661-739-es, a 094/293350 vagy Magyarországon a 06-30-315-0050-es telefonszámokon. Krasznan Bogya S. Tibornál jelentkezhetnek.

Eladó AT:486 típusú számítógép (színes monitorral) magyar billentyűzettel. Érdeklődni lehet az 1551-es házáson vagy a 636389-es telefonszámon, Szűcs Erzsébet tanárnőnél.

A krasznai AUTO NEVI-IMPEX Kft

B, C, E, D1, B+E valamint traktor vezetési kategóriák hajtási igazolványainak megszerzésére intenzív tanfolyamot szervez.

A cég szervezett ügyintézésrel és elérhető áron igyekszik ügyfelei segítségére lenni.

Részletesebb felvilágosításért az érdeklődők forduljanak a cég vezetőjéhez, **VIZAKNAI SÁNDOR**hoz személyesen vagy a **094/545475-ös telefonszámon.**

Kiadja a PRO CRASNA Alapítvány, Crasna nr. 442.

Főszerkesztő: Oláh Miklós. A lapszámot összeállították: Oláh Miklós és Takács Felícia. **Számítógépes szerkesztés, tördelés:** Kállai Katica

Szerkesztőség: KRASZNA loc. CRASNA nr. 552 jud. SÁLAJ cod. 4742. **E-mail:** kraszna_ujzag@yahoo.com

Internet: www.kraszna.sphosting.com **Honlap szerkesztő:** Vékás Albert

Nyomatás: S.C. Color Print S.R.L. 4700 ZALÁU str. 22 Decembrie nr. 66. tel/fax: 060-661752.

A névvel vagy névjeggyel ellátott írásokért szerzőik felelnek, azok nem mindig tükrözik a szerkesztőség véleményét is.